

LEVEND MONOPOLY IN BLEIZO

12-12-2012

Netwerken in de vriendenrepubliek Lansingerland

- * *Bleizo was niet meer dan opgeklopte "tussenpudding"*
- * *Omgeven met onrealistische, slecht uitgewerkte, en slecht bij elkaar passende, ideeën*
- * *Het project was een verdienmodel in zichzelf, maar niet voor de gemeenten*
- * *De burgemeester heeft steeds veel ongecontroleerde vrijheid*
- * *De Rabobank huppelt vrolijk overal tussendoor*
- * *De Lansingerlandse politiek stuurt niet, controleert niet, laat geld weglekken, neemt risico's, en loopt achter fantasieën aan*
- * *De beslissing van de Provincie is een wake-up call*

versie 2, 17 december

SAMENVATTING

Met een kleine meerderheid heeft Provinciale Staten het project Bleizo afgeschoten. Een opgeklapt project, aan te duiden met de kwalificatie "tussenpudding", bij Zoetermeer en Bleiswijk. Omgeven door megalomane ideeën: Olympische Spelen, Floriade, TranSportium, Factory Outlet Center, enz.

In opzet was het al een verdienmodel. Gemeenten droegen het risico. Hogere kosten dan gebruikelijk vloeiden weg.

De rol van de burgemeester van Lansingerland is opmerkelijk. Hij handelt zoals hij al zijn hele politieke leven handelt, soms democratische processen voorbijlopend. Veel ongecontroleerde vrijheid.

De Rabobank is alom aanwezig. Dat valt slechts te constateren. Het zou voor deze bank mogelijk snel afgelopen zijn als dat niet zo was. Het is de aard van het beestje.

De rol van de Lansingerlandse politiek valt op. Als die niet sturen, niet de door de Koningin benoemde burgemeester controleren, de gemeente onnodig risico's laten lopen, onnodig geld weg laten lekken, de Rabobank vrij en blij door het beleid laten huppelen, keer op keer achter onrealistische verhaaltjes aanlopen, dan is het niet raar dat Lansingerland zo in de financiële penarie is geraakt. Als de lokale politiek zich dat niet realiseert is er ook geen kans op verbetering. De beslissing van de Provincie is een wake-up call.

Foto voorpagina: JS juli 2011 (nog niet in de boekhandel: Monopoly editie Lansingerland)¹

Na plaatsing op het blog komen meestal reacties binnen ter verbetering. Beschouw dit artikel niet als definitief tot 1 week na de datering.

OVER DE AUTEUR

Joost Smits is bestuurskundige en software-ontwikkelaar. Na een student-assistentschap over public choice geïnteresseerd geraakt in lokale politiek. Politiek actief sinds 1989, schaduwfractie, deelraadslid in Hillegersberg-Schiebroek, deelgemeentelijk wethouder. Sinds 2000 blogger op PolitiekActief.Net, waarbij het minder gaat om "dat vind ik ervan" dan om "wist u dat". Gewoond en gewerkt in Brussel, en gewerkt voor Europese stedennetwerken. Nu bezig met promotieonderzoek aan de Universiteit Twente naar de geografische spreiding van verkiezingen.

jsmits@prize.nl

j.h.f.smits@utwente.nl

www.prize.nl

www.PolitiekActief.Net

¹ Monopoly is een spel van Hasbro www.hasbro.com/nl_NL/shop/details.cfm?R=8EE05CCF-6D40-1014-8BF0-9EFBF894F9D4:nl_NL

Levend Monopoly in Bleizo

NETWERKEN IN DE VRIENDENREPUBLIEK LANSINGERLAND

INLEIDING | EEN

Lansingerland zit als gemeente diep in de schulden. Dat is eigenlijk heel raar, omdat de gemeente een goed opgeleide, jonge, rijke bevolking heeft. In een drieluik op het blog² en het boek "De Staat van het Lokaal Bestuur en het Lot van Lansingerland"³ had ik al de meest gangbare verklaringen ontzenuwd. De schulden komen niet door de bouwcrisis, niet door de fusie, niet doordat Lansingerland een groeigemeente is. Ze hangen samen met een uitgavenpatroon: het lijkt erop dat de gemeente 15 miljoen uitgeeft voor dingen waar vergelijkbare gemeenten 10 miljoen aan uitgeven, of aan dingen die meer kosten dan verwacht, of minder opbrengen dan verwacht. Dat kan grote domheid zijn, maar ook opzet. Er zijn in Lansingerland veel dingen gebeurd die niet logisch verklaarbaar zijn, zoals de uitbreiding van bouwplannen op Wilderszijde. Bergschenhoek, nu onderdeel van Lansingerland, had 10 jaar geleden te kampen met bestuurlijke instabiliteit, waar ambtenaren verklaarden dat ze dachten dat het bestuur zich verrijkte. Er werken nog steeds mensen uit die tijd bij de huidige gemeente Lansingerland, en ze zijn soms betrokken bij de beantwoording van raadsragen over integriteit.

Raadsleden in tientallen Nederlandse gemeenten maken zich zorgen over de bestuurlijke integriteit. Dat blijkt uit een enquête van de NOS in samenwerking met Raadslid.nu, de belangenvereniging voor raadsleden. *"Het rommelt rond al of niet aanbesteden. Sommige zaken voor sommige mensen lukken nooit, andere zaken voor andere mensen zijn vlot voor elkaar."*⁴

Op het blog had ik al eerder aandacht besteed aan de netwerken van onze bestuurders en private partijen.⁵ Het enige dat een blogger kan doen is het tonen van die netwerken, door het citeren van andere bronnen. Conclusies moet de lezer zelf maar trekken. Of de netwerken ook in Lansingerland maken dat sommige zaken voor sommige mensen nooit lukken, en andere zaken voor andere mensen vlot voor elkaar zijn: ik zal er hier niets over zeggen.

De netwerken in Lansingerland lijken vooral in de schemer te bestaan. Volgens De Heraut waren op de afscheidsreceptie van de wegens integriteitsproblemen afgetreden wethouder Projecten "honderden" mensen afgekomen.⁶ Een bezoeker aan het gemeentehuis meldt dat in het gebouw die dag posters hingen met als strekking "Kom allemaal naar de gratis borrel vanmiddag om half vijf", zonder vermelding van het afscheid van de wethouder op hetzelfde moment. Ik heb dat vorige week geverifieerd bij de afdeling Communicatie, maar die wil niet reageren. Het heeft op deze manier wat weg van een scene uit de serie Boardwalk Empire⁷, 's zondags bij BNN.

De term "vriendenrepubliek" is ontleend aan het boek, de website, en een recent artikel in NRC Handelsblad van Joep Dohmen, over "het Sicilië van Nederland" in Limburg in de jaren 90.⁸ Of Lansingerland "Sicilië" of juist "Griekenland" is, weet ik niet. Wel is opvallend dat van de wethouders de helft niet meer in onze gemeente wil wonen. Griekenland heeft te maken met een "braindrain", maar als ik de wethouders beticht van "brain" vel ik een normatief oordeel waar mogelijk weer veel afkeurende email op komt. Immers: de problemen van Lansingerland zijn òf oer-domheid, of opzet, en "brain" wijst dan weer op dat laatste.

Omdat het mij niet gaat om de personen achter de bestuurders, maar de functionarissen, zal ik net als op het blog en in mijn boek namen weglaten. Wat we daardoor verliezen aan helderheid winnen we weer aan focus. Justitie en de FIOD moeten zich maar bezighouden met die personen, als ze daar aanleiding voor zien.

Vandaag besloot de Provincie uiteindelijk om het plan "Bleizo" niet door te laten gaan. Dit artikel verschijnt met opzet ná die besluitvorming, want het is niet mijn taak besluitvorming te beïnvloeden. Ik vind het leuker om te analyseren.

In dit artikel kijken we eerst naar Bleizo, wat het eigenlijk is, en welke elementen een rol spelen. Daarna behandel ik aspecten van die elementen. Het gaat om een beschrijving, maar ik zal toch afsluiten met een conclusie.

² "Wegkijken van de Werkelijkheid" (Smits 2012c), "Ruimte voor Schuld" (Smits 2012a) en "Griekenland aan de Rotte" (Smits 2012b), vanaf www.politiekactief.net/artikelen/1209democraticaudit.shtml

³ www.politiekactief.net/lotvanlansingerland/ (Smits 2012d)

⁴ <http://nos.nl/artikel/449467-raadsleden-bezorgd-over-integriteit.html>

⁵ <http://www.politiekactief.net/artikelen/1204aandegrondschemashtml>

⁶ www.heraut-online.nl/heraut-online/index.php?itemid=18994

⁷ <http://programma.bnn.nl/33/boardwalk-empire/home>

⁸ www.vriendenrepubliek.nl, www.vriendenrepubliek.nl/koop-hier-het-boek, (Dohmen 2012)

BLEIZO | TWEE

Officieel (volgens de website Bleizo.nl) is Bleizo een gebied van 121 hectare tussen **Bleiswijk** en **Zoetermeer** waar een Vervoersknoop komt en het gebied Bleizo wordt ontwikkeld. Het draait om drie verschillende toepassingen: Leisure Park (waaronder een Factory Outlet Center), Podium (ontmoetingsplek, kantoren) en Business Park (vooral Greenport). Maar eigenlijk is, volgens onderzoek uit 2010⁹, Bleizo een tussenpudding: een bedrijventerrein tussen stedelijke gebieden zonder veel verbinding met bebouwd gebied. De vervoersknoop is verzonnen om die "tussenpudding" op te krikken naar een "praline". Het verhaal van de tussenpudding was natuurlijk zwak. Toch heb je ook niks aan een vervoersknoop als er niks te vervoeren is. Wat moeten mensen in een tussenpudding?

Uit die gedachte ontstonden allerlei hoogdravende invullingen voor het gebied. Er moesten Olympische Spelen worden gehouden, of een permanente Floriade, of een vrachterminal voor de hogesnelheidslijn, of een pretpark met meer bezoekers dan naburige pretparken als Duinrell. Er zouden kantoren moeten komen, terwijl Nederland lijdt aan een kantoren-infarct. In 2010 was al duidelijk dat er tussen die invuloefeningen weinig samenhang was: *"De meest interessante conclusie is echter dat de specialisten verschillende beelden en verwachtingen hebben van Bleizo. Men zit niet op één lijn. [...] Er wordt geen expliciete strategie op locatiesynergie gevoerd hetgeen gezien de opgave waarvoor Bleizo staat wel is aan te bevelen. Dit kan op gespannen voet komen te staan met de financiële kaders."*

Een van de opvallendste onderdelen van Bleizo was het Factory Outlet Center (FOC). De bedoeling was dat daar hoogwaardige producten worden verkocht, maar ook weer niet zo hoogwaardig, omdat het moet gaan om merkartikelen waar wat mee is (oude voorraad, fabrieksfoutjes). Er zijn meerdere onderzoeken gedaan, die worden samengevat in een onderzoek "Inventarisatie effecten FOC Bleizo" door de Provincie Zuid Holland in april 2012.¹⁰

Dat onderzoek is niet heel anders dan gelijksoortige onderzoeken. Ik zag ooit een onderzoek naar de levensvatbaarheid van de Peppelweg in Rotterdam Schiebroek, waarbij bezoekers uit een omtrek van vele kilometers werden verwacht. Alsof die niet dichterbij gelijksoortige winkels zouden kunnen vinden. De onderzoekers gingen voor Bleizo uit van een gebied van 30 minuten autoreistijd, en onderzochten dan de bestedingen en klantverwachtingen. Vreemd, want ze noemden ook de ontwikkelingen van de FOC's Sugar City in Halfweg (38 minuten autoreistijd) en Fun Valley in Velsen-Zuid (42 minuten autoreistijd). Volgens economische wetmatigheden zou je verwachten dat klanten die 19 minuten verder wonen eerder naar Halfweg gaan dan naar Bleizo.

De effectrapportage gaat op andere punten ook mank, en past niet bij een overheidsevaluatie. Een ondernemer onderneemt. Hij doet onderzoek naar zijn product, naar zijn markt, kiest een locatie, en gaat het proberen. Als hij de overheid nodig heeft voor toestemming, dan maakt die overheid normaal gesproken een heel andere afweging dan in de effectevaluatie die de Provincie liet maken. Hier is bijvoorbeeld in te zien dat zonder een FOC het ook slecht zal gaan met de bedrijvigheid in Berkel en Rodenrijs, Bergschenhoek en Bleiswijk, door internet en demografische ontwikkelingen. En met een FOC alleen slechter. Normaal gesproken zou een overheid dan wakker worden, en een aantal alternatieven naast elkaar zetten. Zoals bijvoorbeeld het project Lansingerpoort¹¹, en/of versterking van de winkelkernen.

Sinds 2010 werd Bleizo als een kerstboom volgehangen met allerlei projecten. Nieuw was opeens het TranSportium. De PvdA van Lansingerland heeft een mooi overzicht, zelfs gekopieerd en geprezen door Leefbaar 3B¹². De Uithof van Den Haag zou naar de "tussenpudding" Bleizo gaan, omdat die Uithof "te decentraal gelegen voor vernieuwing" is! Dan hoef ik geen grap meer te maken.

Bedenk dat oorspronkelijk het plan was: *"In ontwerpvariant drie wordt Bleizo benut als onderdeel van De Olympische Spelen in 2028."*¹³ Het Regeerakkoord van Rutte II is gelukkig realistisch: *"Topsportevenementen kunnen waardevol zijn voor de Nederlandse economie en hebben een positieve uitstraling naar de breedtesport. Het binnenhalen en organiseren van de Olympische Spelen brengt echter veel financiële risico's met zich mee. Hiervoor is weinig draagvlak in de samenleving in een tijd van crisis en bezuinigingen."*

En er was het ooit het plan voor Bleizo als Permanente Floriade. *"Bleizo als Permanente Floriade is gebaseerd op de meest kenmerkende economische drager van Lansingerland, de Greenport."* In 2010 was al het gegeven bekend *"dat de Floriades*

⁹ "Tussenpudding of Praline?" (Hoogenhuijze 2010)

¹⁰ Zie (Esselink e.a. 2012)

¹¹ www.ad.nl/ad/nl/1038/Rotterdam/article/detail/2385202/2006/03/25/Lansingerpoort-winkelen-wordt-dagje-rsquo-fun-rsquo-voor-het-hele-gezin.dhtml en www.ad.nl/ad/nl/1040/Den-Haag/article/detail/2381736/2006/09/21/Lansingerpoort-in-de-ijskast.dhtml en <http://pijnacker-nootdorp.info/main.php?lees=1495>

¹² www.berkel.pvda.nl/nieuws/nieuws/2012/week+40-2012.html, <http://leefbaar3b.nl/2012/12/woensdag-12-december-beslist-provinciale-staten-over-foc-bleizo/>

¹³ Zie (Hoogenhuijze 2010), vanaf blz. 88

in Nederland dikwijls met financiële tekorten kampen hetgeen er toe zou kunnen leiden dat de Floriade in zijn huidige vorm eindig is."¹⁴

De Floriade 2012 in Limburg sloot met een voorlopig verlies van 9 miljoen, wat de organisatie geheim wilde houden, volgens NRC Handelsblad van 8 december. Het artikel beschrijft dat de financiële waarde van de Floriade voor de regio nog wordt berekend. De Rabobank kwam eerder met een schatting van 350 miljoen euro. De Limburgse SP: "De slager keurt zijn eigen vlees. Die bank tilde het evenement mee van de grond en heeft grote belangen in de tuinbouwsector." Volgens oud-directeur Van Driem van de Floriade 1992 in Zoetermeer: "De spin-off van de Floriade is hooguit 5 tot 10 procent van die 350 miljoen. Maar altijd zie je politieke ego's die beloven dat het onder hun leiding beter zal gaan dan in eerdere jaren." De organiserende gemeenten voelden zich overvallen, maar feit is dat toen het bedrijfsleven weinig interesse toonde voor het ontwikkelen van de twee beeldbepalende gebouwen van het evenement, de gemeenten Venlo, Venray, Horst aan de Maas, Peel en Maas en Gennep en de provincie het risico droegen. Van de politiek verantwoordelijken is niemand meer in functie. In het artikel wordt geopperd om bestuurders persoonlijk aansprakelijk te stellen.¹⁵

Misschien ook een idee voor Lansingerland als opnieuw plannen zoals Bleizo worden opgeklopt. Lees wat de PvdA in juni zei over de Floriade in Lansingerland: "De Floriade zal een booster zijn voor onze economische ontwikkeling en een prachtig middel om het ambitie niveau van onze gemeente waar te maken. Denk maar aan de netwerkstad, de vrije tijdstad, de ontwikkeling van de Greenport en het Wereld Expertise Centrum. Zo bezien sluit de Floriade prima aan bij de ambities die wij geformuleerd hebben in ons Visie Document 2040'. Ook voor onze naamsbekendheid als een stad waar het goed wonen en ondernemen is, is de komst van de Floriade van groot belang."¹⁶

De VVD: "Organisatie van de Floriade in 2022 is een unieke kans voor de economie van Zuid-Holland. Dat vindt de Statenfractie van de VVD. De liberalen steunen dan ook het voorstel van het college om te proberen de Floriade naar Lansingerland en Zoetermeer te halen. Een VVD-Statenlid erkent dat 3,3 miljoen euro, het bedrag dat de provincie kwijt is aan de organisatie, veel geld is. 'Maar je moet je niet blindstaren op dat bedrag. Als je er echt in gelooft en met optimisme de schouders eronder zet, kan het rendement voor Zuid-Holland wel eens veel hoger zijn.'¹⁷

Leefbaar 3B is juist verstandig: "Voorgaande Floriades hebben meestal tot verliezen geleid. In het bidboek dat ons nu voorligt wordt gesproken van een mogelijk te realiseren winst in 2022. Het is echter onmogelijk om te voorspellen hoe de wereld er over 10 jaar uit ziet, maar we moeten wel nu een forse voorinvestering doen. Juist nu, in een tijd waarin we een flinke bezuinigingstaakstelling hebben. We vinden een Floriade een aansprekende manifestatie. Dit geldt voor het publiek dat er naar toe gaat en voor het bedrijfsleven dat er in afgeleide zin van kan profiteren. Echter op de toch al erg wankelende financiële positie van Lansingerland willen wij niet nog meer financiële risico's stapelen. Daarom zal Leefbaar 3B komende donderdag ons college het advies geven om dit evenement aan een andere gemeente te gunnen."¹⁸

De Volkskrant had op 26 oktober een artikel over Bleizo. Het pretpark Adventureworld dat er zou komen zou in het businessplan 1,2 miljoen bezoekers verwachten: "Initiatiefnemer Arno Geul verwacht 1,2 miljoen bezoekers per jaar. Dat is een kwart van het aantal bezoekers van de Efteling. Walibi World of Duinrell hebben er dit jaar nog niet zo veel gehad."¹⁹

Net als bij de Floriade in Limburg begonnen bedrijven ook in Bleizo terugtrekkende bewegingen te maken. De eerste 10 jaar zou het Factory Outlet Center niet de hoogwaardige producten verkopen die de gemeenten Lansingerland en Zoetermeer wensden.²⁰

Er worden ook andere rare verhalen verteld. Bedenk dat de goede wederzijdse invloed tussen het Factory Outlet Center van Roermond en de binnenstad van Roermond pas tot stand kwam na het aanleggen van een tunneltje tussen de beide gebieden.²¹ Voor Bleizo is daar geen sprake van ("tussenpudding"!)." Opeens begint men over "dan gaan we RandstadRail over de A12 doortrekken naar Lansingerland en daarna wordt er ook gekoppeld aan het Rotterdamse Tram- en Metronet."²² Zodat de dagjesmensen van Bleizo een OV chipkaart gaan kopen, naar de halte lopen, met de metro naar Bleiswijk rijden, daar uitstappen, en dan nog een en ander kopen in de winkels daar? Weet Bleiswijk al dat er na de A12, het langste HSL-viaduct van Europa, en de steeds drukkere N209, ook nog een metro door het dorp wordt

¹⁴ Zie (Hoogenhuijze 2010), blz. 84

¹⁵ Zie (Van der Steen 2012)

¹⁶ <http://berkel.pvda.nl/nieuws/nieuws/2012/week+23-2012.html>

¹⁷ <http://zuidholland.vvd.nl/actueel/5368/47165/>

¹⁸ <http://leefbaar3b.nl/2012/06/leefbaar-3b-wil-niet-dat-lansingerland-opdraait-voor-verliezen-van-de-floriade-2022/>

¹⁹ Zie (Gualthérie van Weezel en Van Lieshout 2012)

²⁰ www.heraut-online.nl/heraut-online/index.php?itemid=18911

²¹ www.politiekactief.net/artikelen/1104helpgemeente.shtml

²² www.lansingerland.info/main.php?lees=4768&m=1

aangelegd? De VVD bevestigt de plannen via Twitter, en oppert dat mensen ook met de ZoRo-bus naar Berkel en Rodenrijs en Bergschenhoek kunnen reizen om daar verder te shoppen.²³

Wie in het bestuur van Lansingerland heeft affiniteit met light-rail? De nieuwe wethouder Projecten is volgens zijn LinkedIn-pagina tevens voorzitter van het Platform Do Lightrail: "Het Platform Do Lightrail verenigt overheden, bedrijfsleven en consumenten om lightrail en regionaal spoor te promoten en om kennis te delen."²⁴ Op die fiets...

CONSUMENTEN ZIJN GEEN MAKKE SCHAPEN (FOTO L. LEMBECK, SCHAPEN OP DE ZORO-LIJN, 2 DECEMBER 2012)²⁵

De voorwaarden, die Lansingerland en Zoetermeer stellen over het soort producten dat in het Factory Outlet Center verkocht mogen worden, zijn niet wettelijk afdwingbaar. Alle kans dat Bleizo straks een gewoon weidewinkelcentrum wordt, met de gebruikelijke ketens en XL-supermarkt. Voor de inwoners van Lansingerland verandert er op zich niet veel, want nu moet je ook al vaak naar Rotterdam, Delft of Zoetermeer voor je spullen. Op zaterdag moet je vóór half 10 op Westerwater zijn om nog te kunnen parkeren voor de Albert Heijn. Met een weidewinkelcentrum, voorzien van een mega-supermarkt, is dat een stuk relaxter. Zet er een bioscoop bij, en een food court, net als de bedoeling was in Lansingerpoort. Ik ben vóór. In het buitenland, Frankrijk, Italië, Spanje, Verenigde Staten, Canada, is het leuk toeristische attracties te bezoeken, en af en toe op een terrasje te zitten op pittoreske dorpspleintjes. Maar als je snel en niet duur boodschappen wil doen, zonder parkeerproblemen, of zelfs wat luxer eten in een modern restaurant, dan moet je in de malls in het buitengebied zijn. Je hebt er geen extra metro voor nodig, geen TransPortium, geen Olympische Spelen, en geen Floriade.

Het probleem voor Lansingerland is misschien dat er al snel geen weg terug meer was. De opzet van de Gemeenschappelijke Regeling Bleizo, tussen Lansingerland en Zoetermeer, is zo dat er nog weinig grond is overgedragen aan het bestuur van Bleizo, en voorlopig in de CV Prisma zit ("onhold grond"). De Gemeenschappelijke Regeling lijdt vooral verlies, dat keihard op de gemeenten wordt verhaald als het project niet doorgaat. Zie deze passage in de "Zienswijze begroting 2013":

"GR Bleizo bevindt zich in een cruciale fase van besluitvorming. In 2012 wordt duidelijk of de FOC en station gaan komen. Omdat niet duidelijk is welke besluitvorming plaatsvindt, is deze begroting opgesteld zonder de grondaankoop en bouwrijpactiviteiten van de On Hold-gronden. De gemaakte voorbereidingskosten tot en met 2011 zijn uiteraard opgenomen in de boekwaarde per 1-1-2012. Wé1 zijn reeds opgenomen de voorbereidende werkzaamheden die uitgevoerd worden voor de On Hold-gronden onder de post VTA. Totdat besloten wordt of de On Hold-gronden worden aangekocht, verhogen de voorbereidingskosten de boekwaarde van grondexploitatie GR Bleizo. Als besloten wordt dat de gronden gekocht worden, wordt een vernieuwde grondexploitatie GR Bleizo opgesteld inclusief de grondaankoop On Hold-gronden en bijbehorende bouwkosten en -opbrengsten. Dientengevolge zal een begrotingswijziging benodigd zijn, die aan de Raden gezonden zal worden om hun gevoelens te doen blijken. Mocht de aankoop van de On Hold-gronden definitief niet doorgaan, dan blijven alle voorbereidingskosten in de huidige grondexploitatie van GR Bleizo in de boekwaarde."²⁶

²³ <https://twitter.com/leonvannoort/status/271537250775470080>

²⁴ www.linkedin.com/in/tymondeweger

²⁵ Getwitterd op 2 december: <https://twitter.com/joostsmits/status/275238292411273216>

²⁶ (Bestuur Bleizo 2012a)

De zogenaamde "boekwaarde" inclusief voorbereidingskosten moeten de gemeenteraden afschrijven nu Bleizo niet doorgaat. Er is o.a. een stroomstation van TenneT verhuurd. Pikant is wie de brief ondertekende: de voorzitter van de Gemeenschappelijke Regeling Bleizo is tevens burgemeester van Lansingerland.

De projectorganisatie lijkt een zelfstandig verdienmodel te bevatten. Niet voor niets geeft Deloitte Financial Advisory in de openbare samenvatting van een nog steeds geheime "second opinion" aan:

*"Het percentage voor de totale plankosten van 54% (gerekend over de totale kosten voor bouw- en woonrijp maken) is hoog, in vergelijking met gangbare kengetallen (30% tot 35%). Als belangrijke oorzaak is aangegeven dat er een aparte projectorganisatie is die buiten een gemeentelijke organisatie functioneert. Verder heeft de projectorganisatie aangegeven dat de omvang van het geraamde budget voor plankosten onder ander verband houdt met de complexiteit van de gebiedsontwikkeling Bleizo, de intergemeentelijke structuurvisie, de on-hold gronden en civieltechnische werken die buiten het exploitatiegebied gelegen zijn."*²⁷

Maar dat is natuurlijk een beetje onzin. Die complexiteit is er op verzoek van de deelnemende partijen. Het lijkt erop dat vooral de gemeenten risico lopen, en opdraaien voor kosten. Het opzetten van Bleizo is een bedrijfsactiviteit op zich, goedbetaald, zo lijkt het. Als alles niet doorgaat, dan is het weer gewoon "landbouwgrond", "tussenpudding", en de burgers betalen de afschrijving.

Toen Bleizo al een paar jaar onderweg was, had Deloitte ruime kritiek op het Jaarverslag 2009.²⁸ Leefbaar 3B vond het in reactie daarop: *"een omvangrijk project. De kosten lopen op tot € 151 mln. Het moet goed gemanaged worden. Het rapport gaat hier uitvoerig op in en Deloitte is behoorlijk kritisch. Er wordt gesproken over functievermenging, wat een kans op fraude inhoudt. Er zijn vraagtekens bij de resultaatberekening en men verwacht in de GREX (grondexploitatie) verschillen van materieel belang."*²⁹

Ook andere opmerkingen van Leefbaar 3B spreken boekdelen:

"Wat vindt de Rekeningcommissie van de opmerkingen van Deloitte? Er is te weinig naar het beheersaspect gekeken. Welke maatregelen zijn er getroffen? En waarom zijn deze afdoende? Het verhaal van de directeur is niet erg overtuigend; hij had het al in orde kunnen hebben. Bleizo heeft geen eigen vermogen en is niet in staat om een garantstelling af te geven. Wat de garantstelling voor de Oosterheemlijn moet derhalve gedragen worden door Lansingerland en Zoetermeer gezamenlijk. Waar is deze garantstelling voor nodig en wie vereist die? Op grond waarvan heeft het bestuur van Bleizo die garantstelling afgegeven? Wat vindt de Rekeningcommissie ervan, dat er een garantstelling is afgegeven? Bleizo heeft een vordering van € 875.000 op Lansingerland. Zit dit al in de voorstellen van februari 2010? Of is er sprake van een tegenvaller? Voor directie en secretariaat wordt jaarlijks € 350.000 gerekend, voor 3 dagen/week. Dit is nogal een groot bedrag. Het verslag spreekt van een marktconform tarief voor de directeur. Marktconform is eigenlijk altijd te duur."

Deloitte constateerde zelfs dat de inhuur van een medewerker niet Europees was aanbesteed: *"Door de financiële omvang van het inhuurcontract en met het oog op de optie tot uitbreiding van de werkzaamheden was het risico dat de drempel van € 193.000 voor Europese aanbesteding wordt overschreden."*

Er waren opmerkingen over de urenverklaring. In de Jaarrekening 2010 uit april 2011 is te lezen dat naar aanleiding daarvan de Gemeenschappelijke Regeling Bleizo besloot om de planontwikkelingskosten te gaan bepalen per persoon/functie op basis van de inzet in uren per jaar, in plaats van een standaard percentage van de bouwkosten.³⁰ Raar dat dat eerst wel zo ging. Voor de hoge overheadkosten (plankosten) maakt het weinig uit, zoals hierboven beschreven.

GREENPORT | DRIE

In bovenstaand verhaal kwamen elementen naar voren die opmerkelijk vaak voorkomen in de Lansingerlandse politiek. Functies van Lansingerlandse bestuurders buiten de gemeente, energie/TenneT, de burgemeester, Rabobank en tuinbouw/Greenport. Ik signaleer alleen, trek zelf (online) geen conclusies over "goed" of "fout". Misschien is het wel heel normaal om in omgevingen als Lansingerland steeds deze elementen weer aan te treffen.

In mijn boek "De Staat van het Lokaal Bestuur en het Lot van Lansingerland" staat een paragraaf over horti-avonturen. Het aandeel van de totale land- en tuinbouw in het bruto binnenlands product (bbp) is afgenomen van 3,2% in 1995 naar 1,5% van het bbp in 2011. Dat is juist de sector waarin de Rabobank actief is, want de bank financiert ongeveer

²⁷ www.zoetermeer.nl/document.php?fileid=29131&f=4573b63fb1cd8190b4ec7f7b209ecd52&attachment=1&c=20529

²⁸ www.lansingerland.nl/document.php?m=1&fileid=29369&f=d4635f6f6c456dc98de73b67c3bb0a80&attachment=0&a=357
(Deloitte Accountants B.V. 2010)

²⁹ Onder 6a op

www.lansingerland.nl/document.php?m=1&fileid=30957&f=2a2272e39f9fc72839ccef67bb3675e3&attachment=0&c=20137

³⁰ www.lansingerland.nl/document.php?m=1&fileid=50591&f=f1e5ceae67b432743e044212733280f9&attachment=0&a=697

80% van de tuinbouwbedrijven. Greenport Westland-Oostland is het grootste tuinbouwcluster van Nederland en ligt centraal in de metropoolregio Rotterdam-Den Haag. Het Kabinet heeft de tuinbouw aangewezen als één van de negen topsectoren in Nederland.³¹

Een Rabo-directeur, tevens bestuurslid van Greenport Holland³² vertelt erover in Foodlog.³³ De toestand is zorgelijk, aangezien de Nederlandse tuinbouw onfinancierbaar dreigt te raken. "Van alle glastuinbouwondernemers schreef afgelopen jaar 90% rode cijfers." In een filmpje van Het Financieele Dagblad wordt verteld dat verouderde bedrijven door hoger wordende gasprijzen, overproductie en lage prijzen het hoofd niet boven water houden, wat een risico is voor de bank.

Bleizo zocht vooral Greenport-gerelateerde bedrijven. In het Deloitte-rapport:

"Bleizo benadert actief de markt voor realisatie van het Greenportconcept. Vanuit de markt hebben zich inmiddels geïnteresseerde partijen voor het Greenportconcept gemeld. In het interview is aangegeven dat op dit moment een onderzoek wordt verricht naar de afzetmogelijkheden van de Greenportfuncties. Uit dit onderzoek moet blijken op welk type bedrijven Bleizo zich wil gaan richten voor de invulling van de Greenport. Tevens zal een longlist van kandidaat-bedrijven opgesteld worden. Het oppervlak van 15.000 m² BVO in de grondexploitatie is hoger dan het advies van Buck Consultants (5.000 tot 10.000 m² BVO). Het is van belang dat naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek de raming van het oppervlak voor Greenportfuncties in de grondexploitatie wordt getoetst."

Met alle risico's op het hoofd van de gemeenten was het geen overbodige luxe de dubbele oppervlakte (15.000 m² versus 5-10.000) te checken. Waarom kwamen ze daar pas in de second opinion achter?

RABOBANK | VIER

De naam van de Rabobank duikt in Lansingerland op inclusief de verschijningsvormen Bouwfonds, Rabo Vastgoed, enz. In dossiers als het Centrumplan Bergschenhoek (alle stukken daarover zijn zoek), de inmiddels afgeblazen verbouwplannen van de hoeve ("Kulck-gate"), Parkzoom en Wilderszijde. Niet vreemd, natuurlijk, voor een tuinbouwgemeente. Ik beschrijf enkele Rabo-zaken:

Bouwen, Rabo en Westland

De vorige wethouder Projecten (zijn afscheid heb ik hierboven beschreven) bouwde vroeger met zijn bedrijf kerken, maar later veel Rabobanken. In maart schreef ik een artikel over de activiteiten in Westland³⁴:

In Westland werd een nieuw gemeentehuis gebouwd op de plaats van de oude Rabobank, stond in het Algemeen Dagblad in 2007.³⁵ De krant noemde het "het Grote Stuivertje Wisselen-spel: het hoofdkantoor van de Rabobank naar nieuwbouw op Leehove, een nieuw stadhuis op de plek van de bank. [...] 'Het centrum van Naaldwijk moet het leefbare centrum van Westland worden,' heette dat in de woorden van de wethouder (die nu burgemeester van Lansingerland is). [...] Als een 'plastisch chirurg' ontvouwde de betreffende wethouder van ruimtelijke ordening gisteravond de plannen voor deze ingrijpende operatie." Hij wist er dus veel van af. De bouwdirectie bij de nieuwbouw van die Rabobank werd verricht door het bedrijf van de vorige wethouder Projecten van Lansingerland. Die directeur bouwmanagement was.

Rabo, stroom en tuinders

Tuinders hebben de laatste jaren veel installaties voor warmte-krachtkoppeling (WKK) ingezet. Dat is het omzetten van (rest)warmte in stroom. Dat kon tot voor kort met subsidie. Die subsidie ging verloren door het eigen succes, en door de stijgende uitstoot aan CO₂ vanwege de WKK-installaties. Nederland heeft die extra energie overigens niet nodig: we zijn sinds 2009 netto-exporteur van elektriciteit. Dat zal tot minstens 2030 zo blijven. De consumptie stijgt immers maar langzaam, hooguit 1% per jaar, maar het geproduceerde vermogen gaat veel sneller omhoog.³⁶

Rabobank beschouwt in haar rapport "An Outlook for Renewable Energy in The Netherlands"³⁷ de programma's die te maken hebben met WKK-installaties als mislukt, en weinig effectief, omdat ze financieel niet haalbaar zouden zijn. Nederland gaat de doelstellingen voor duurzame energie op deze manier nooit halen.

³¹ www.infohuis.tv/index.php?s=3&c=41565&l=01

³² <http://greenportholland.com/#!greenport-holland/bestuur?id=1030>

³³ www.foodlog.nl/artikel/drastische-waardedaling-vastgoed-helpt-de-sector-om-zeep/

³⁴ www.politiekactief.net/artikelen/1203bouwfraude.shtml

³⁵ www.ad.nl/ad/nl/1040/Den-Haag/article/detail/2238027/2007/04/04/rsquo-Extreme-make-over-rsquo-voor-Verdilaan.dhtml

³⁶ Zie (Swertz en Wessels 2011), (NOS Nieuws 2006) en het artikel in het tijdschrift "Policy Studies" door mensen van ECN (Daniëls e.a. 2012)

³⁷ Zie (Van der Elst en Bosch 2012)

Er is nog een probleem met die WKK-installaties: de stroom wordt decentraal opgewekt, en leidt tot "filevorming" als het wordt teruggeleverd via het elektriciteitsnetwerk. In het Westland moest 'congestiemanagement' worden ingesteld. De lokale productie in het Westland was ongeveer tweemaal zo groot als de lokale afname.³⁸ Dat kostte veel geld. De wethouder van de gemeente Westland, nu burgemeester van Lansingerland, stuurde in 2007 een brandbrief over de congestie naar de Minister van Economische Zaken, met cijfers die van de Rabobank afkwamen.³⁹

Rabo, energie en 380kV

Daar is dan een flinke kink in de kabel. In Nederland wordt het hoogspanningsnet, dat zijn alle kabels (ondergronds) en lijnen (bovengronds) van 30 kV en hoger, sinds 1 januari 2008 door TenneT beheerd. TenneT is 100% eigendom van de Staat. Maar TenneT kan windenergie niet kwijt. Elektrische snelwegen ontbreken, ook in Nederland.⁴⁰

Rabobank heeft er op meer manieren belang bij dat dat goed komt. Al in 2005 waren de enige joint ventures waar TenneT iets met een bank deed met Rabobank.⁴¹ Een 50/50 joint venture voor een marktplaats om de handel in CO₂-emissierechten te faciliteren, en een 50/50 joint venture voor iets soortgelijks met certificaten van oorsprong. Anno 2011 is TenneT een internationale speler, en is er een heel lijstje banken die kredietfaciliteiten bieden, maar nog steeds maar één bank waar "unregulated activities" mee worden gedaan, en dat is Rabobank. De "unregulated activities" noemt TenneT een directe verantwoordelijkheid, en ze worden uitgevoerd op de energiemarkt om de soepele en efficiënte werking zeker te stellen. Wel is waar dat die laatste joint venture, de marktplaats in CO₂-rechten, per 2012 zou worden beëindigd.⁴²

Collega-blogger Lansingerland.info publiceerde informatie waaruit je zou kunnen concluderen dat de 380kV-hoogspanningslijn tussen Wateringen en Zoetermeer (de Zuidring, langs de gemeentegrens van Lansingerland) en tussen Zoetermeer en Beverwijk (de Noordring) niet alleen maar stroom naar de Randstad brengt.⁴³ De publieksfolder over de 380kV van het Ministerie van Economische Zaken is op dat punt onvolledig. De 380kV is minstens zo belangrijk om de, met veel CO₂-productie gepaard gaande elektriciteit in Westland-Oostland, van de Randstad te exporteren over Europa.

Rabo en Bleizo

Is Rabobank ook betrokken bij Bleizo? Omroep West had de directeur van Rabo Zoetermeer in de uitzending die zei dat de weerstand tegen het centrum vooral koudwatervrees is, en dat betrokkenen te veel op de korte termijn denken. "De directeur van de bank verwacht dat het centrum een grote aantrekkingskracht zal hebben. Hiervan zullen ook kleinere ondernemers in de regio profiteren.", volgens Omroep West.⁴⁴

Rabobank Vlietstreet Zoetermeer en ABN Amro Zoetermeer zijn volgens een 519 pagina's tellend overzicht van het plan "Bleizo FOC - Holland Designer Outlet" de enige banken in de begeleidingscommissie van Bleizo.⁴⁵

Buck Consultants International deed voor Rabo Bouwfonds Vastgoed onderzoek naar "Retail- & Leisureconcepten", en noemt het elders op de website weer conceptontwikkeling voor Rabo Real Estate over "Innovatieve Retail & Leisureconcepten".⁴⁶ Ook op de website staat dat Buck Consultants onderzoek deed voor de Gemeenschappelijke Regeling Bleizo naar "Positionering in marktperspectief Bleizo". In het Masterplan Bleizo:

"Bleizo biedt volgens Buck Consultants als multimodale vervoersknoop enkele belangrijke extra's ten opzichte van andere kantorenlocaties voor zakelijke dienstverlening, zoals een goed ontsluiting per auto en openbaar vervoer, en een levendig en attractief vestigingsmilieu door de combinatie met leisurevoorzieningen. Op grond daarvan meent Buck Consultants dat voor Bleizo in een planperiode van 15 jaar een vraagrading tussen 37.500 en 52.500 m² voor de lokale en regionale markt reëel lijkt. Deze constatering is mede gebaseerd op het transformatiebeleid van de gemeente Zoetermeer. De markt voor Greenport gerelateerde kantoorfuncties schat Buck Consultants in op maximaal 10.000 m² voor de komende 15 jaar. Ook meent het bureau dat er behoefte kan zijn aan ruimte voor een World Greenport Center, opgevat als een verzamelgebouw

³⁸ Zie (Westland Energy Solutions 2010)

³⁹ <http://prodb.boerderij.nl/Home/Achtergrond/2007/12/Schade-WKK-crisis-60-miljoen-per-jaar-AGD112355W/>

⁴⁰ www.bnr.nl/topic/grotebnrenergiedag/2011/05/16/tennet-kan-windenergie-niet-kwijt

⁴¹ TenneT Jaarrekening 2005 (TenneT 2006)

⁴² TenneT Jaarrekening 2011 (TenneT 2012)

⁴³ www.lansingerland.info/main.php?lees=3526

⁴⁴ www.omroepwest.nl/nieuws/28-10-2012/rabobank-zoetermeer-%E2%80%98factory-outlet-center-heeft-meerwaarde-voor-regio%E2%80%99

⁴⁵ (Bestuur Bleizo 2012b)

⁴⁶ www.bci-global.com/services-diensten.asp?cat=4010&dc=26042 en www.bci-global.com/services-diensten.asp?cat=4010&dc=26039

voor handelsbedrijven en belangenverenigingen in de glastuinbouw van een nader te bepalen omvang. Wat de afname van kantoorachtige bedrijfs- en laboratoriumfuncties betreft, verwacht Buck een zeer beperkte vraag."⁴⁷

BURGEMEESTER | VIER

Wie is eigenlijk onze burgemeester, waar komt hij vandaan, wat drijft hem? Een poging tot een beschrijving.

Beginjaren

De burgemeester van Lansingerland werd op 1 september 1966 geboren in Voorburg.⁴⁸ Vader werkte in het bankwezen, opa op Groenteveiling Loosduinen. De link naar de tuinbouw werd, volgens Vakblad Groen en Fruit, gestimuleerd door de verhuizing van de vier-jarige jongen naar Monster. Het grootste deel van zijn jeugd bracht hij door in Monster. Daar leerde hij ook zijn vrouw kennen, en hun twee kinderen zijn er geboren. Hij deed de Pabo, was leraar op de Carolus basisschool in Den Haag, en werd daar na 2 jaar, in 1990, adjunct-directeur. Daarna was hij directeur van scholen in Wateringse Veld: vanaf 1995 twee jaar van de Mariaschool (Maria Montessori), en twee jaar directeur van de Fontein. Vervolgens was hij drie jaar onderwijsadviseur bij de gemeente Den Haag.

In 1994 werd hij lid van de gemeenteraad van Monster voor D66. In 2002 zou D66 niet meer deelnemen aan de raadsverkiezingen. De fractievoorzitter van Gemeentebelang Westland in 2007: *"Inmiddels was Gemeentebelang Monster volop bezig met de voorbereiding van de naderende verkiezingen. We kregen veelvuldig te horen dat het zo zonde was dat hij verloren zou gaan voor de Monstertse politiek. En als je zo'n verhaal dertig keer hebt gehoord, dan ga je er zelf ook in geloven."*⁴⁹ In dezelfde toespraak kwamen de eigen woorden van het toenmalig D66-raadslid aan de orde: *"Maar veel Monsternaren stemmen bij voorkeur op Gemeentebelang."*

In 2002 werd hij wethouder voor Gemeentebelang Monster en begeleidde hij de totstandkoming van de gemeente Westland, als enige wethouder tussen burgemeesters. Na de fusie in 2004 werd hij wethouder Ruimtelijke Ordening, Bouw, Wonen, Milieu, Toerisme en Recreatie voor Gemeentebelang Westland.

Het heeft er alles van weg dat het lidmaatschap van Kiwanis, een serviceclub vergelijkbaar met Rotary en Lions, belangrijk is geweest voor zijn netwerk.⁵⁰ Na eerste online meldingen hierover zijn helaas veel persoonsbeschrijvingen achter een inlogcode verdwenen, maar nog altijd zijn er fotoreportages te zien van de toenmalige Westlandse politicus met het lokale bedrijfsleven. Bedrijfsleven dat ook in Lansingerland actief was en is, tot en met de woning waar hij als Lansingerlandse burgemeester naartoe verhuisde.⁵¹ Nogmaals, deze opsomming heeft alleen de bedoeling op te sommen, het netwerk in kaart te brengen.

Burgemeester, energie- en kabelbedrijf

Omstreeks 2005 verhuisde het gezin naar Wateringen, omdat ze een groter huis zochten. In hetzelfde jaar berichtte NRC Handelsblad over de commotie rond een hoogspanningsstation in Westland, net over de grens van de Haagse nieuwbouwwijk Wateringse Veld. *"Er is een listig spel met ons gespeeld"*, zegt de woordvoerder van een comité dat de bouw "met alle mogelijke middelen" probeert tegen te houden. Een woordvoerder van TenneT zegt dat het station deel uitmaakt van een stroomtracé dat moet worden opgewaarderd om de Randstad van voldoende stroom te blijven voorzien. De vraag naar stroom zou sterk stijgen (JS: u heeft hierboven gelezen: 1%). Bovendien zou meer stroom "aan land worden gebracht" van een windmolenpark in zee en een energiekabel tussen Engeland en de Maasvlakte. De overlast zou meevallen, verwachten Tennet en ook de wethouder van Westland (nu burgemeester van Lansingerland), die moest oordelen over een vergunning. Die wethouder heeft inhoudelijk verstand van zaken. *"Het geluid valt weg tegen het verkeerslawaai in de buurt"*, aldus de wethouder, en "knallen" zijn alleen *"in zeer bepaalde omstandigheden"* te horen.⁵²

Als wethouder was hij president-commissaris van het lokale kabelbedrijf CAI Westland, dat eigendom was van gemeenten in de regio Westland en Maassluis. In 2008 werd CAIW verkocht aan Bouwfonds Asset Management,

⁴⁷ Blz. 22 van (Bestuur Bleizo 2010)

⁴⁸ Bio via www.gemeentewestland.nl/BIS/Gemeenteraad/2007/09_sept07/06-09-07/06.09.07%20Westland%20Raad.pdf, www.heraut-online.nl/heraut-online/index.php?itemid=4862, www.liesbethbergen.nl/plaatjes/ROOS.pdf (blz. 8), http://nl.wikipedia.org/wiki/Ewald_van_Vliet, www.linkedin.com/profile/view?id=3362514, www.ad.nl/ad/nl/1040/Den-Haag/article/detail/2133407/2008/06/24/Ewald-van-Vliet-Westlander-af.dhtml, <http://archieff.degroentenfruit.nl/groentenfruit/2009/01/02/nummer-1/Wij-zijn-meest-innovatieve-glastuinbouwgemeente.htm>

⁴⁹ www.gemeentewestland.nl/BIS/Gemeenteraad/2007/09_sept07/06-09-07/06.09.07%20Westland%20Raad.pdf

⁵⁰ <http://nl.wikipedia.org/wiki/Serviceclub> en www.kiwanis.nl/monster-westland/106/albums?gallery_id=47

⁵¹ www.liesbethbergen.nl/plaatjes/ROOS.pdf (blz. 8)

⁵² (Schreuder 2005)

onderdeel van Rabo Bouwfonds. In het diepste geheim.⁵³ Daardoor schoot de controlerende taak van de raad erbij in. De Westlandse politiek - maar ook de collega's in Midden-Delfland - had het nakijken.⁵⁴

De burgemeester van Westland memoreerde bij het afscheid van de wethouder dat de gemeente "zeker niet slechter" is geworden is geworden van de verkoop van het andere nutsbedrijf: Westland Energie, destijds de grootse leverancier van de glastuinbouwsector in Nederland. Het blog Energiewereld in 2007:

*"Essent neemt Westland Energie Services over voor circa 90 miljoen euro. De aandeelhouders van Westland, vooral de gemeente Westland (86%), en de toezichthouder NMA moeten nog toestemming geven voor de overname. Essent ziet goede mogelijkheden in het specialistische energiebedrijf dat veel wkk-centrales exploiteert en in de tuinbouwsector zeer actief is. De grootste energieleverancier van Nederland verwacht door de overname de specifieke kennis en ervaring binnen te halen op het gebied van energielevering en energieservices aan de glastuinbouwsector."*⁵⁵

En later, toen het rond was:

*"Bij deze overname draait het volgens Essent niet om de schaalgrootte van Westland, maar om de kennis op het gebied van glastuinbouw en WKK Warmte-KrachtKoppeling). Westland zette vorig jaar 700 miljoen euro om met de levering van energie aan huishoudens en de glastuinbouw."*⁵⁶

Volgens een rapport van de Rekenkamer van de gemeente Westland was een deel van de opbrengst van de verkoop van CAIW en Westland Energie gebruikt als dekking voor de bouw van het nieuwe gemeentehuis. Zoals hierboven genoemd was dat op de plaats van de oude Rabobank aan de Verdilaan. Het bedrijf van de voormalige wethouder Projecten van Lansingerland bouwde als bouwdirectie mee aan een nieuwe Rabobank in Westland (De Lier).⁵⁷

Burgemeester en democratie

De man die wethouder was voor D66, Gemeentebelang Monster en Gemeentebelang Westland vertrok naar Lansingerland als partijloos burger. Zijn lidmaatschap van de lokale partij GemeenteBelang Westland (GBW) moest hij beëindigen. Ondertussen had hij zich aangemeld bij de VVD.⁵⁸

In De Heraut van juli 2007 zei de kandidaat-burgemeester dat het hem was opgevallen dat Lansingerland niet was vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur van de Stadsregio Rotterdam: *"Dat is iets waar ik wel naar wil gaan kijken. Ik kan mij voorstellen dat het verstandig is om de stem van Lansingerland goed in de regio te laten horen."*⁵⁹

Dat lukte heel goed. Het blad Binnenlandse Bestuur en de serie over bestuurlijke mislukkingen "De Slag om Nederland" besteedden apart aandacht aan de bedreiging die de Stadsregio uitte richting de Gemeente Ridderkerk.⁶⁰ Het lijkt op een herhaling van het passeren van de politiek in Westland en Midden Delfland. De voice-over van De Slag om Nederland vond: *"Bestuurders moeten er eerlijk over zijn als verzet met draconische middelen wordt gebroken."* Verzet van een democratisch gekozen gemeenteraad, tegen een benoemde bestuurder (burgemeester) en een niet-democratisch gecontroleerd regiobestuur (Stadsregio). In de promo noemde men hem "brute bestuurder".

Niettemin, of daardoor, werd de burgemeester van Lansingerland in het blad Rijnmond Business van februari 2012 genoemd op de 22ste plaats van meest invloedrijke mensen in onze regio. Informatuur en oud-premier Ruud Lubbers staat drie plaatsen lager, en minister Ivo Opstelten zelfs 9 plaatsen lager.

Burgemeester en Greenport

De link met Ridderkerk is er overigens ook vanuit gemeentelijke samenwerking. In Vakblad Groenten & Fruit: *"We trekken wel samen op met Pijnacker-Nootdorp, maar niet alleen met die gemeente. Ook leggen we een link met Barendrecht en Ridderkerk, om met name het voedingstuinbouwcluster te kunnen bedienen. Op eigen kracht is Lansingerland de tweede glastuinbouwgemeente van Nederland."*⁶¹

In hetzelfde artikel komt Bleizo aan de orde:

⁵³ www.ad.nl/ad/nl/1040/Den-Haag/article/detail/2117084/2008/01/24/En-daar-gaat-het-laatste-kroonjuweel.dhtml

⁵⁴ www.ad.nl/ad/nl/1040/Den-Haag/article/detail/2114282/2008/01/29/Raad-stond-buitenspel-bij-geheime-CAIW-deal.dhtml

⁵⁵ www.energiewereld.nl/nieuws/essent-neemt-westland-energie-services-over.aspx

⁵⁶ www.energiewereld.nl/nieuws/essent-neemt-energiebedrijf-westland-over.aspx

⁵⁷ www.gemeentewestland.nl/bis/Gemeenteraad/2011/RIA%20en%20bestuurscie%2016-08-2011/RKC%20Westland%20definitief%20-rapportage-%20Bouw%20gemeentehuis%20-%2015%20september.pdf

⁵⁸ www.ad.nl/ad/nl/1040/Den-Haag/article/detail/2133407/2008/06/24/Ewald-van-Vliet-Westlander-af.dhtml

⁵⁹ www.heraut-online.nl/heraut-online/index.php?itemid=4862

⁶⁰ De uitzending is op mijn blog te bekijken: www.politiekactief.net/artikelen/1209landjepik.shtml

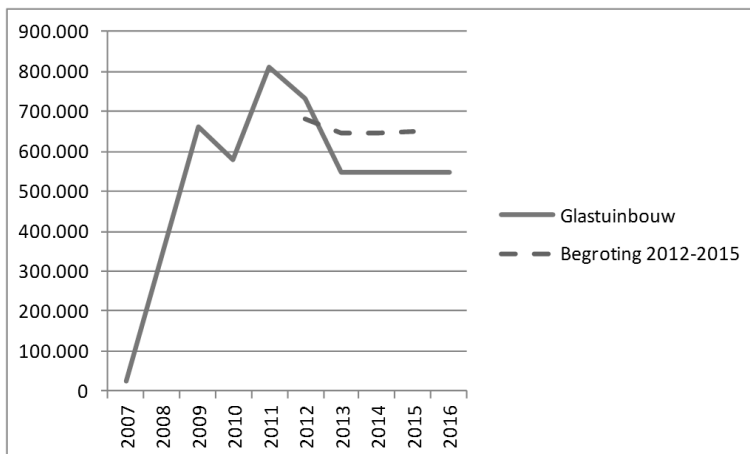
⁶¹ <http://archieff.degroentenenfruit.nl/groentenenfruit/2009/01/02/nummer-1/Wij-zijn-meest-innovatieve-glastuinbouwgemeente.htm>

"Een groot voordeel voor deze bedrijven is de centrale ligging ten opzichte van weg, rail en lightrail. Voor de bedrijventerreinen aan de A12 wordt in 2010 een eigen NS-station gebouwd en komt er een aansluiting op Randstad Rail. Het is niet voor niets dat nu dwars tegen de economische crisis in er spontaan belangstelling is voor vestiging op deze bedrijventerreinen. Ik kan niet zeggen welke bedrijven al belangstelling tonen, maar wel dat het een mooie aanvulling is op bedrijven en instellingen die zich recentelijk hier al hebben gevestigd, zoals PPO, Improvement Centre en Green Q en bedrijven die hier al langer zitten, zoals De Ruiter en Koppert."

Het blad stelt zelf de retorische vraag: "Het lijkt wel tuinbouw voor, tuinbouw na met u als burgemeester. Zijn ze dat hier nog niet zat?" Waarschijnlijk niet. De "mayor of Lansingerland" presenteerde een Greeport atlas bij de jaarvergadering van Greenport. De Greenport-voorzitter, tevens VVD-fractievoorzitter in de Eerste Kamer, haalde er 60 miljoen innovatiegeld op.⁶²

Dat strekt zich uit tot ver buiten onze landsgrenzen. In 2008 ging de burgemeester mee op een handelsreis naar China. Met het oogmerk een agropark in China te faciliteren.⁶³ De Chinezen waren er in ieder geval blij mee. Hun inzet is volgens de gemeente Lansingerland tweeledig: enerzijds nieuwe afzetkanalen vinden, anderzijds ontwikkeling van het kennisniveau. Het Chinese zakenblad Bloomberg Businessweek kwam afgelopen zomer hier op bezoek. 3B Krant deed verslag: "In Lansingerland liggen de oplossingen voor het oprapen. De burgemeester adviseerde zijn Chinese gesprekspartner te kijken naar oplossingen in de sfeer van grootschalige tuinbouw, eventueel in kassen. De burgemeester van Lansingerland sloot het interview af met aan te geven dat de Chinese bevolking kan rekenen op alle steun vanuit Nederland op het gebied waar we zo goed in zijn, namelijk innovatieve en efficiënte voedselproductiemethoden."⁶⁴

Opvallend is verder dat sinds de komst van deze burgemeester, met wethouderstaken op onder andere het gebied van glastuinbouw in portefeuille, de gemeentelijke uitgaven aan economie en glastuinbouw flink zijn gestegen:

UITGAVEN ECONOMIE EN GLASTUINBOUW 2007-2016 (Figuur 1-4 uit mijn boek, samengesteld uit cijfers van de gemeente Lansingerland)

De meerjarenbegroting 2013-2016 brengt het iets terug ten opzichte van de ambities uit de meerjarenbegroting 2012-2015 (gestippeld), maar nog altijd is het veel hoger dan vóór het aantreden. Recent twitterde de burgemeester⁶⁵ dat de werkgelegenheid sinds 2007 zo ontzettend was toegenomen. Nader onderzoek wijst uit dat dat niet het geval is. Het aantal arbeidsplaatsen en bedrijven blijft achter de bevolkingsgroei, zelfs zonder het aandeel Oosteuropese werknemers mee te wegen.⁶⁶ Volgens de Jaarrekening 2011 heeft Lansingerland zelf moeite om de bedrijventerreinen verkocht te krijgen, onderdeel van de portefeuille van de burgemeester.

Burgemeester en nevenfuncties

Op de gemeentelijke website staat een overzicht van nevenfuncties. Hij is onbezoldigd lid van de stuurgroep Greenport Holland Overheden, het Bedrijvenschap Hoefweg, en de Raad van Commissarissen van de Glastuinbouwontwikkelingsmaatschappij Overbuurtsche Polder Beheer B.V. Functies waarvan je kunt zeggen dat ze in het belang zijn van de gemeente, horen bij zijn portefeuille Economische zaken en Glastuinbouw en Greenport. Al zou er ook eens iemand met de stofkam door al die nevenfuncties kunnen gaan. Als "overige nevenfunctie" valt het voorzitterschap van het bestuur van Horti Fair op. Volgens een ander overzicht van de gemeente in 2010 bezoldigd met € 6.750. "Peanuts", hoor ik

⁶² www.freshplaza.com/news_detail.asp?id=94556#SlideFrame_1

⁶³ www.transforum.nl/en/images/stories/nieuwsartikelen/mougpnl-gps.pdf, punt 3c

⁶⁴ www.deweekkrant.nl/artikel/2012/juli/31/van_vliet_tipt_china

⁶⁵ <https://twitter.com/EwaldvanVliet/statuses/263691323570278400>

⁶⁶ www.politiekactief.net/artikelen/1211borstklapperij.shtml

iemand roepen. Bedenk dan dat een alleenstaande met bijstand 50% van het minimumloon krijgt. Voor 2012 is dat € 723 per maand. De vergoeding voor het voorzitterschap is meer dan 9 maanden uitkering om van te leven. Volgens een recenter overzicht is het € 13.500 over 2011.⁶⁷

Waarom noemt de gemeente dat onder "overige nevenfuncties"? Is die functie niet verbonden met de portefeuille? De scheidend voorzitter van Horti Fair begroet onze burgemeester met de woorden: *"Daarnaast is bij de heroriëntatie van de Horti Fair vastgesteld, dat de binding met de tuinbouw ook bestuurlijk moet worden versterkt."*⁶⁸

Mij lijkt dat die € 6.750 in de gemeentekas moeten vloeien.

Het is natuurlijk leuk voor de burgemeester om een echte vakportefeuille te mogen vullen, in plaats van vooral bestuurlijk de boel bij elkaar te houden (zoals de burgemeesterspost is bedoeld). Waarom kreeg hij als enige "wethouder" geen integriteitstoets? Let de gemeenteraad wel een beetje op de centjes die er omgaan in de portefeuille (incl. die in zijn achterzak) van de burgemeester?

Nu het Bureau Integriteit Nederlandse Gemeenten een, voor de raad, onacceptabel rapport uitbracht over de voormalige wethouder Projecten, was er sprake van dat BING nooit meer een opdracht zou krijgen uit Lansingerland. Gelukkig is dat alleen een praatje voor de bühne. De opvolger, ooit in Utrecht weggestuurd omdat hij de raad onvoldoende had ingelicht, of zelfs gelogen (volgens een fractielid van Leefbaar Utrecht), kreeg gewoon een scan van BING.⁶⁹

Dat zouden ze met de burgemeester ook eens moeten doen. In de aanloop naar de integriteitsonderzoeken van de vertrokken wethouder werd er navraag gedaan naar het bestaan van belangenregisters. Die hadden goede diensten bewezen in Roermond. De griffier van Lansingerland zei, naar verluidt, dat er in het register alleen stond dat de burgemeester aandelen Greenport had. Een tijdje later, toen we dat wel eens wilden zien, ontkende de gemeente het bestaan van dat register. Belangen werden geregistreerd door in B&W-besluiten op te nemen of een collegelid zich onthield van deelname aan de beraadslagingen. Maar daar was dan weer niets over Greenport te vinden. Niettemin moet dit verhaal als een fabeltje worden beschouwd, tot er bewijs is gevonden. Dat zou onderdeel kunnen zijn van een onderzoek door BING (of het Openbaar Ministerie).⁷⁰

CONCLUSIE

Bleizo was niets minder dan een opgeklapt project. Een lap grond met de kwalificatie "tussenpudding". Hoe krijg je die weggezet? Door er een "vervoersknoop" aan te verbinden. Hoe krijg je genoeg mensen om die vervoersknoop te vullen? Door megalomane ideeën: Olympische Spelen, Floriade, TranSportium, Factory Outlet Center, enz. Lansingerland is niet voor niets in hoge schulden geraakt.

Het projectbureau Bleizo lijkt een verdienmodel op zich. Veel hogere kosten vloeien weg dan gebruikelijk. Gemeenten dragen het risico.

De rol van de burgemeester van Lansingerland is opmerkelijk. Hij handelt zoals hij al zijn hele politieke leven handelt, soms democratische processen voorbijlopend. Veel ongecontroleerde vrijheid. Of dat goed is of slecht laat ik aan de lezer over. Die kan dat zowel bewonderen als afkeuren.

De Rabobank is alom aanwezig. Dat valt slechts te constateren. Het zou voor deze bank mogelijk snel afgelopen zijn als dat niet zo was. Het is de aard van het beestje.

De volksvertegenwoordiging in Provinciale Staten heeft uiteindelijk Bleizo gestuit. Er waren te veel losse eindjes, te veel mooie verwachtingen zonder realistische onderbouwing. Te veel "tussenpudding". De rol van de Lansingerlandse politiek valt daarom des te meer op. Als die niet sturen, niet de door de Koningin benoemde burgemeester controleren, de gemeente onnodig risico's laten lopen, onnodig geld weg laten lekken, de Rabobank vrij en blij door het beleid laten huppelen, keer op keer achter onrealistische verhaaltjes aanlopen, dan is het niet raar dat Lansingerland zo in de financiële penarie is geraakt. Als de lokale politiek zich dat niet realiseert is er ook geen kans op verbetering. De beslissing van de Provincie is een wake-up call.

⁶⁷ www.politiekactief.net/files/120326nevenfuncties_burg.pdf

⁶⁸ www.gfactueel.nl/Glas/Nieuws/2010/7/Ewald-van-Vliet-nieuwe-voorzitter-Horti-Fair-GFA136329W/

⁶⁹ www.politiekactief.net/artikelen/1211vriendenrepubliek.shtml

⁷⁰ www.politiekactief.net/artikelen/1110transparantie2.shtml

Advertentie

Nu te koop in alle boekwinkels en op internet: het boek van PolitiekActief.Net

De Staat van het Lokaal Bestuur en het Lot van Lansingerland

RTV Rijnmond: "Een kritisch boek over de gemeentefinanciën van deze fusiegemeente"

www.politiekactief.net/lotvanlansingerland/

LITERATUUR

- Bestuur Bleizo. 2010. *Masterplan Bleizo*.
<http://www.lansingerland.nl/document.php?m=1&fileid=36305&f=a2b9abc59dc9afd9dd1a3bf79571115d&attachment=&a=401>.
- . 2012a. “Brief ‘Zienswijze begroting 2013 Bleizo’ aan de Raad van de gemeente Lansingerland”.
<http://www.lansingerland.nl/document.php?m=1&fileid=69011&f=f54ccecf2456469844c1da5824bffc37&aattachment=0&a=929>.
- . 2012b. “Bleizo FOC - Holland Designer Outlet”.
<http://www.lansingerland.nl/document.php?m=1&fileid=70889&f=1ac4440d656cb759a955af99450e55a2&attachment=0&a=939>.
- Daniëls, B., S. Kruitwagen, L. Beurskens, P. Boot, E. Drissen, J. Deurzen, H. Elzenga, G. Geilenkirchen, J. Gerdes, en C. Hanschke. 2012. “Referentieraming energie en emissies 2010-2020”. *Policy Studies* 2011 (april): 2010.
<http://www.ecn.nl/publications/BS/2010/ECN-E--10-049>.
- Deloitte Accountants B.V. 2010. *Rapport van bevindingen uitgebracht aan het bestuur van de gemeenschappelijke regeling Bleizo controle administratie en jaarrekening 2009*. Voorburg: Deloitte Accountants B.V.
<http://www.lansingerland.nl/document.php?m=1&fileid=29369&f=d4635f6f6c456dc98de73b67c3bb0a80&attachment=0&a=357>.
- Dohmen, J. 2012. “Van Reys vriendenrepubliek”. *NRC Handelsblad*, november 2.
<http://archieff.nrc.nl/index.php/2012/November/2/Binnenland/nhn101010/Van+Reys+vriendenrepubliek/check=Y/identify=Y>.
- Van der Elst, C., en P. Bosch. 2012. *An Outlook for Renewable Energy in The Netherlands*. Utrecht: Rabobank International - Food & Agribusiness Research and Advisory. <http://www.energie-nederland.nl/wp-content/uploads/2012/06/An-Outlook-for-Renewable-Energy-in-The-Netherlands.pdf>.
- Esselink, R., Th. Lenderink, J. Severijn, en H. de Vaan. 2012. *Inventarisatie effecten FOC Bleizo - Studie naar de te verwachten effecten van Factory Outlet Center Bleizo en autonome ontwikkelingen op de ruimtelijke kwaliteit van winkelgebieden in de regio, in opdracht van Provincie Zuid-Holland*. <http://www.zuid-holland.nl/documenten/opendocument.htm?lpos=340842657&llvol=0>.
- Gualthérie van Weezel, T., en S. van Lieshout. 2012. “Plan gigantisch winkelcomplex in Zuid-Holland omstreden”. *De Volkskrant*, oktober 26.
- Hoogenhuijze, M. 2010. *Van tussenpudding naar praline? - Een onderzoek naar de synergie tussen het multimodaal vervoersknooppunt en het bedrijventerrein Bleizo*. Rotterdam: Erasmus Universiteit.
http://oathesis.eur.nl/ir/repub/asset/10334/0609_MCD6_Martijn%20van%20Hoogenhuijze.pdf.
- NOS Nieuws. 2006. “Nederland krijgt energieoverschot”. *NOS Nieuws*. <http://nos.nl/artikel/209912-nederland-krijgt-energieoverschot.html>.
- Schreuder, A. 2005. “Stroomstation”. *NRC Handelsblad*, februari 7. <http://www.tennet.nl/request.php?18>.
- Smits, J.H.F. 2012a. *Ruimte voor Schuld - Een houtskoolschets voor een model van gemeentelijke schulden*. Berkel en Rodenrijs. <http://www.politiekactief.net/artikelen/1208ruimtevoorschuld.shtml>.
- . 2012b. *Griekenland aan de Rotte - Vragen en antwoorden over gemeenteschulden aan de hand van de casus “Lansingerland”*. Berkel en Rodenrijs. <http://www.politiekactief.net/artikelen/1209griekenlandrotte.shtml>.
- . 2012c. *Wegkijken van de Werkelijkheid - Over de toestand van de gemeentelijke democratie en risicogedrag*. Berkel en Rodenrijs. <http://www.politiekactief.net/artikelen/1209democraticaudit.shtml>.
- . 2012d. *De Staat van het Lokaal Bestuur en het Lot van Lansingerland*. Berkel en Rodenrijs: Boekenbent.com. <http://www.politiekactief.net/lotvanlansingerland/>.
- Van der Steen, P. 2012. “Floriade dreigt financieel fiasco te worden”. *NRC Handelsblad*, december 8.
- Swertz, O., en P. Wessels. 2011. “Nederland sinds oktober 2009 netto-exporteur van elektriciteit”. *CBS Webmagazine*. <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/industrie-energie/publicaties/artikelen/archief/2010/2010-3026-wm.htm>.
- TenneT. 2006. *Jaarrekening TenneT Holding B.V. 2005*. Arnhem: TenneT.
http://www.tennet.org/images/Deel%203_tcm41-12950.pdf.
- . 2012. *Annual Report TenneT 2011*. Arnhem: TenneT.
http://www.tennet.org/images/AR_TenneT_2011_UK_tcm41-20643.pdf.
- Westland Energy Solutions. 2010. “Congestie management”. *Westland Infra*.
<http://www.westlandinfra.nl/content/congestie management.aspx>.

Plus de weblinks in de voetnoten.